

USTAWA

z dnia 2016 r.

o Narodowych Obchodach Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej

Parlament Rzeczypospolitej Polskiej, mając na względzie wagę wydarzeń roku 1918, gdy po 123 latach rozbiorów wysiłek wielu pokoleń Polek i Polaków zaowocował odzyskaniem niepodległości a Państwo Polskie ponownie pojawiło się na mapie Europy, oraz dostrzegając potrzebę szczególnego uhonorowania setnej rocznicy tych wydarzeń, uchwała niniejszą ustawę.

Art. 1. Ustawa określa zasady przygotowania Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Obchodami”.

Art. 2. 1. Powołuje się Komitet Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej „Komitetem”.

2. Komitet realizuje zadania mające na celu upamiętnienie i uroczyste uczczenie wydarzeń oraz osób związanych z odzyskaniem i utrwaleniem przez Rzeczpospolitą Polską niepodległości.

3. W zakresie, o którym mowa w ust. 2, Komitet w szczególności:

- 1) w latach 2017-2021 przyjmuje corocznie plan obchodów państwowych uroczystości związanych z odzyskaniem i utrwaleniem przez Rzeczpospolitą Polską niepodległości na dany rok;
- 2) promuje ideę upamiętnienia odzyskania i utrwalenia niepodległości w kraju i za granicą;
- 3) inicjuje współpracę pomiędzy organami władzy państwowej, samorządu terytorialnego, kościołami i innymi związkami wyznaniowymi, partiami politycznymi, związkami zawodowymi, organizacjami kombatanckimi i innymi organizacjami społecznymi oraz podmiotami zainteresowanymi udziałem w Obchodach;

- 4) wyraża, na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, opinię w sprawach udzielenia patronatu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nad uroczystościami związanymi z uczczeniem odzyskania i utrwalenia przez Rzeczpospolitą Polską niepodległości.

Art. 3. W zakresie zadań realizowanych przez Komitet podmioty, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3, organizatorzy uroczystości i innych przedsięwzięć oraz inne podmioty realizujące działania niezbędne do właściwego przygotowania i przeprowadzenia Obchodów, współpracują z Komitetem.

Art. 4. 1. W skład Komitetu wchodzi:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – jako Przewodniczący Komitetu;
- 2) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) Prezes Rady Ministrów;
- 5) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego;
- 6) Minister Obrony Narodowej;
- 7) minister właściwy do spraw administracji publicznej;
- 8) minister właściwy do spraw zagranicznych;
- 9) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania;
- 10) minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego;
- 11) Pełnomocnik Rządu do spraw obchodów Stulecia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej – jako Sekretarz Komitetu;
- 12) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;
- 13) Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W skład Komitetu wchodzi – po wyrażeniu zgody przez partię polityczną lub ugrupowanie – przewodniczący, prezes lub inny wskazany przedstawiciel:

- 1) partii politycznej lub ugrupowania, które w dniu wejścia w życie ustawy tworzą klub poselski w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, albo
- 2) partii politycznej, która w dniu wejścia w życie ustawy nie tworzy klubu poselskiego w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, ale w ostatnich wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) tworząc samodzielnie komitet wyborczy otrzymała w skali kraju co najmniej 3% ważnie oddanych głosów na jej okręgowe listy kandydatów na posłów,
 - b) weszła w skład koalicji wyborczej, której okręgowe listy kandydatów na posłów otrzymały w skali kraju co najmniej 6% ważnie oddanych głosów i została wskazana przez partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej jako ich wspólny reprezentant w pracach Komitetu.

3. W skład Komitetu wchodzi osoby wskazane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród przedstawicieli kościołów i innych związków

wyznaniowych, związków zawodowych, organizacji kombatanckich i innych organizacji społecznych lub osób szczególnie zasłużonych dla Państwa Polskiego.

Art. 5. Członków Komitetu, o których mowa w art. 4:

- 1) ust. 2 – powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po wyrażeniu zgody, o której mowa w art. 4 ust. 2;
- 2) ust. 3 – powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 6. 1. Komitet obraduje na posiedzeniach, zwoływanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z własnej inicjatywy, na wniosek Sekretarza Komitetu lub co najmniej połowy członków Komitetu.

2. W posiedzeniach Komitetu, za zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, mogą brać udział także osoby spoza jego składu, w tym osoby zaproszone na wniosek członka Komitetu. Osobom tym nie przysługuje prawo głosu przy podejmowaniu uchwał.

3. Z posiedzenia Komitetu Sekretarz Komitetu sporządza protokół.

Art. 7. Szczegółowe zasady i tryb działania Komitetu określa regulamin uchwalony przez Komitet.

Art. 8. 1. Komitet podejmuje decyzje w formie uchwał, zwykłą większością głosów, w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej połowy członków Komitetu. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Komitet może upoważnić Sekretarza Komitetu do podejmowania działań w imieniu Komitetu w określonym zakresie.

Art. 9. 1. Obsługę organizacyjną Komitetu sprawuje sekretariat Komitetu prowadzony w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Sekretariatem Komitetu kieruje Sekretarz Komitetu.

2. Posiedzenia Komitetu odbywają się w miejscu wskazanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Wydatki związane z działalnością Komitetu, z wyjątkiem wydatków związanych z organizacją posiedzeń Komitetu, pokrywane są z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Wydatki związane z organizacją posiedzeń Komitetu pokrywane są z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 10. 1. Za udział w pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

2. Członkom Komitetu, o których mowa w art. 4 ust. 3, przysługuje zwrot kosztów podróży na posiedzenia Komitetu na zasadach przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej jednostce sfery budżetowej.

3. Zwrot kosztów podróży, o których mowa w ust. 2, jest finansowany z budżetu państwa, z części której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 11. Regulamin, o którym mowa w art. 7, sprawozdanie z działalności Komitetu oraz inne uchwały wskazane przez Komitet podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 12. 1. W terminie 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2, prześlą Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej informacje o przedstawicielu wyznaczonym do pełnienia funkcji członka Komitetu albo złożą oświadczenie o rezygnacji z tego uprawnienia.

2. Niezłożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z rezygnacją z udziału w pracach Komitetu.

Art. 13. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W 2018 roku przypada setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Po 123 latach zaborów – niewoli naznaczonej walką, cierpieniem i wysiłkiem wielu pokoleń Polek i Polaków – nasz kraj odzyskał suwerenność.

W następstwie działań zaborców w latach 1772, 1793 i 1795 Rzeczpospolita przestała istnieć na mapie Europy. Jednak dla Narodu Polskiego własne, suwerenne państwo było wartością najwyższą. Walka o niepodległość trwała ponad sto lat i naznaczona była ofiarą krwi przelaną w wojnach napoleońskich, w licznych zrywach niepodległościowych, w powstaniu listopadowym i styczniowym, oraz na polach bitewnych I wojny światowej.

Historia odzyskania niepodległości to w równym stopniu codzienny trud rodaków zamieszkałych na terenach byłej Rzeczypospolitej, jak i na emigracji, podejmowany w celu zachowania polskości, rozwijania kultury i budowania polskiej myśli politycznej. Bohaterowie tamtego okresu, mimo szykan, aresztowań, wywózek i represji ze strony zaborców, byli w stanie uchronić i rozwinąć narodową tożsamość, a następnie przekazać ją następnym pokoleniom, żyjącym już w odrodzonej Polsce.

Marzenia o wolności spełniły się wraz z klęską wszystkich trzech zaborców i zakończeniem I wojny światowej, w wyniku której Polska odzyskała niepodległość. Odbudowa państwowości, po 123 latach zaborów, była procesem złożonym. W dniu 10 listopada 1918 r. powrócił do Warszawy, zwolniony z więzienia w Magdeburgu, Józef Piłsudski. Dnia 11 listopada 1918 r. podpisano zawieszenie broni na froncie zachodnim. Dekretem z tego samego dnia Rada Regencyjna oddała Józefowi Piłsudskiemu naczelne dowództwo nad wojskiem, a w dniu 14 listopada 1918 r. rozwiązała się, przekazując całą władzę nad tworzącym się państwem Józefowi Piłsudskiemu. Rozpoczął się proces kształtowania ustroju odrodzonej Polski oraz walki o jej granice, ukształtowane ostatecznie m.in. w wyniku powstania wielkopolskiego, powstań śląskich, a na wschodzie – wojny polsko-radzieckiej 1920 roku.

Dzień 11 listopada ustanowiony został uroczystym Świętem Niepodległości na mocy ustawy z dnia 23 kwietnia 1937 r. o Święcie Niepodległości (Dz. U. poz. 255), jako *rocznica odzyskania przez Naród Polski niepodległego bytu państwowego i jako dzień po wsze czasy związany z wielkim imieniem Józefa Piłsudskiego, zwycięskiego Wodza Narodu w walkach o wolność Ojczyzny*. Święto to zostało zniesione po II wojnie światowej – w 1945 r., a następnie przywrócone ustawą z dnia 15 lutego 1989 r. o ustanowieniu Narodowego Święta Niepodległości (Dz. U. poz. 34), jako Narodowe Święto Niepodległości, obchodzone 11 listopada.

Narodowe Święto Niepodległości to dla Polaków jedno z najważniejszych świąt państwowych. Podczas jego dorocznych obchodów czcimy pamięć tych, którym zawdzięczamy własne państwo, którym udało się podnieść kraj z ogromnych zniszczeń I wojny światowej, stworzyć warunki rozwoju ekonomicznego, modernizacji gospodarczej i cywilizacyjnej. Rok 2018 wyznacza rocznicę szczególną, jest to bowiem już setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Z tego względu, w celu oddania szczególnego hołdu bohaterom walk o wolną Ojczyznę oraz upamiętnienia tych wszystkich wydarzeń, które wyznaczyły polską drogę ku niepodległości, proponuje się uchwalenie specjalnej ustawy, służącej godnemu uczczeniu zbliżającej się setnej rocznicy odzyskania niepodległości.

Narodowe Święto Niepodległości jest świętem ogólnonarodowym, przypominającym najlepsze patriotyczne tradycje związane z budowaniem państwa jako wspólnego dobra. W osiemdziesiątą rocznicę odzyskania niepodległości w dniu 10 listopada 1998 r. Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej na uroczystym posiedzeniu przyjął uchwałę, w której podkreślono, że *wszystkie, nawet najbardziej bolesne doświadczenia, jakie dotknęły Polskę na przestrzeni dziejów, nie były w stanie stłumić ducha wolności i patriotyzmu. Jest to dla nas testament i przesłanie, któremu mamy obowiązek być wierni. To doprowadziło do solidarnościowego zrywu w 1980 r. i w konsekwencji do odzyskania suwerenności (...). Kulturowa tożsamość, suwerenność, niepodległość i materialna pomyślność Trzeciej Rzeczypospolitej jest celem nadrzędnym Polaków niezależnie od różnic przekonań i poglądów. Siłę państwa i kraju budować możemy dzięki talentom i pracy wszystkich obywateli.* Treści zawarte w tej uchwale pozostają aktualne także i dziś. Projekt ustawy dąży do realizacji idei, w myśl której najtrwalszą jedność, przyjaźń i współpracę między ludźmi oraz między narodami buduje się właśnie na poszanowaniu wolności, w warunkach wzajemnego szacunku, respektując podstawowe prawa przysługujące innym.

W celu zagwarantowania obchodom najwyższej rangi, projekt ustawy zakłada stworzenie Komitetu Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, złożonych z najwyższych organów władzy Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawicieli partii politycznych i ugrupowań oraz organizacji społecznych.

Rozwiązania przewidziane w projektowanej ustawie obejmują swym zakresem zarówno obchody rocznic wydarzeń z roku 1918, jak i z kolejnych lat, podczas których niepodległość była utrwalana na całym ówczesnym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Odzyskiwanie niepodległości wiązało się bowiem z odzyskiwaniem suwerenności państwowej w wyniku powstań oraz walk i wojen prowadzonych na obszarach zamieszkałych przez Polaków i należących ongiś do Rzeczypospolitej. Z tego względu Narodowe Obchody Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą ograniczać się jedynie do wydarzeń z roku 1918,

a tym bardziej zawężyć do symbolicznej daty 11 listopada 1918 r., ale powinny objąć także wojnę polsko-bolszewicką i inne wydarzenia tamtego okresu, aż po rok 1921.

Projekt ustawy określa zasady przygotowania Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej.

Realizację zadań mających na celu upamiętnienie i uroczyste uczczenie wydarzeń oraz osób związanych z odzyskaniem i utrwaleniem przez Rzeczpospolitą Polską niepodległości powierzono Komitetowi Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach tych zadań Komitet będzie w szczególności:

- 1) w latach 2017-2021 przyjmował corocznie plan obchodów państwowych uroczystości związanych z odzyskaniem i utrwaleniem przez Rzeczpospolitą Polską niepodległości na dany rok;
- 2) promował ideę upamiętnienia odzyskania i utrwalenia niepodległości w kraju i za granicą;
- 3) inicjował współpracę pomiędzy organami władzy publicznej, samorządu terytorialnego, kościołami i innymi związkami wyznaniowymi, partiami politycznymi, związkami zawodowymi, organizacjami kombatanckimi i innymi organizacjami społecznymi oraz podmiotami zainteresowanymi udziałem w Obchodach;
- 4) wyrażał, na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, opinię w sprawach udzielenia patronatu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nad uroczystościami związanymi z uczczeniem odzyskania i utrwalenia przez Rzeczpospolitą Polską niepodległości.

W skład Komitetu wchodzić będą trzy kategorie osób – najwyższe władze państwowe, przedstawiciele partii politycznych i ugrupowań oraz osoby wskazane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Spośród najwyższych organów państwowych, członkami Komitetu będą, oprócz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, także: Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw administracji publicznej, minister właściwy do spraw zagranicznych, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, Pełnomocnik Rządu do spraw obchodów Stulecia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Funkcję Sekretarza Komitetu pełnił będzie Pełnomocnik Rządu do spraw obchodów Stulecia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeżeli chodzi o przedstawicieli partii politycznych i ugrupowań, to warunkiem ich udziału w pracach Komitetu będzie wyrażenie zgody na pełnienie funkcji członka Komitetu przez partię polityczną lub ugrupowanie. W myśl projektowanej regulacji, w skład Komitetu wchodził będzie przewodniczący, prezes lub inny wskazany przedstawiciel:

- 1) partii politycznej lub ugrupowania, które w dniu wejścia w życie ustawy tworzą klub poselski w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, albo
- 2) partii politycznej, która w dniu wejścia w życie ustawy nie tworzy klubu poselskiego w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, ale w ostatnich wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) tworząc samodzielnie komitet wyborczy otrzymała w skali kraju co najmniej 3% ważnie oddanych głosów na jej okręgowe listy kandydatów na posłów,
 - b) weszła w skład koalicji wyborczej, której okręgowe listy kandydatów na posłów otrzymały w skali kraju co najmniej 6% ważnie oddanych głosów i została wskazana przez partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej jako ich wspólny reprezentant w pracach Komitetu.

Tym samym, oprócz klubów poselskich działających w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej, w skład Komitetu wejdą wszystkie partie polityczne, którym, w związku z wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonymi w dniu 25 października 2015 r., przysługuje subwencja z budżetu państwa. Partie polityczne, które uprawnienie do subwencji otrzymały tworząc koalicję wyborczą, będą miały możliwość wskazania łącznie jednego przedstawiciela na członka Komitetu.

Przedstawicieli partii politycznych i ugrupowań powoływał i odwoływał będzie, po wyrażeniu zgody przez partię polityczną lub ugrupowanie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Trzecia grupa osób tworzących Komitet wyłaniana będzie spośród przedstawicieli kościołów i innych związków wyznaniowych, związków zawodowych, organizacji kombatanckich i innych organizacji społecznych lub osób szczególnie zasłużonych dla Państwa Polskiego. Wyboru tych osób, ich powołania i odwołania, dokonywał będzie Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Prace Komitetu toczyć się będą na posiedzeniach zwoływanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Posiedzenia te Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zwoływał będzie z własnej inicjatywy. Z wnioskiem o zwołanie posiedzenia będzie mógł także wystąpić Sekretarz Komitetu lub co najmniej połowa członków Komitetu.

Oprócz osób będących członkami Komitetu, w posiedzeniach Komitetu, za zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, będą mogły uczestniczyć również osoby spoza jego składu, w tym osoby zaproszone na wniosek członka Komitetu. Osobom tym nie będzie jednak przysługiwało prawo głosu przy podejmowaniu uchwał. Każde z posiedzeń Komitetu utrwalone zostanie w postaci protokołu, sporządzonego przez Sekretarza Komitetu.

Szczegółowe zasady i tryb działania Komitetu określi regulamin uchwalony przez Komitet.

Decyzje Komitetu zapadać będą w formie uchwał, zwykłą większością głosów, w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej połowy członków Komitetu. W przypadku równej liczby głosów, rozstrzygający będzie głos Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W celu usprawnienia prac Komitetu, Komitet będzie mógł upoważnić, do podejmowania działań w jego imieniu, Sekretarza Komitetu.

Obsługa organizacyjna Komitetu sprawowana będzie przez sekretariat Komitetu prowadzony w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i kierowany przez Sekretarza Komitetu. Wydatki związane z działalnością Komitetu, z wyjątkiem wydatków związanych z organizacją posiedzeń Komitetu, pokrywane będą z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Z kolei wydatki związane z organizacją posiedzeń Komitetu pokrywane będą z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co stanowić będzie konsekwencję tego, iż posiedzenia Komitetu odbywać się będą w miejscu wskazanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z tytułu udziału w pracach Komitetu nie będzie przysługiwać wynagrodzenie. Członkowie wskazywani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród organizacji społecznych będą jednak uprawnieni do zwrotu kosztów podróży na posiedzenia Komitetu na zasadach przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej jednostce sfery budżetowej. Zwrot ten będzie finansowany z budżetu państwa, z części której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Regulamin określający szczegółowe zasady i tryb działania Komitetu, sprawozdanie z działalności Komitetu oraz inne uchwały wskazane przez Komitet podlegać będą ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

W myśl przepisów dostosowujących, podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 projektu ustawy przekażą – w terminie 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy – Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej informacje o przedstawicielu wyznaczonym do pełnienia funkcji członka Komitetu albo złożą oświadczenie o rezygnacji z tego uprawnienia. Niezłożenie takiego oświadczenia będzie równoznaczne z rezygnacją z udziału w pracach Komitetu.

Zgodnie z projektowaną regulacją, ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków sektora finansów publicznych oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.